

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**з дисципліни
«БЕЗПЕКОВІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН»**

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма «Міжнародна інформаційна безпека»

вид дисципліни за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Солових Є.М.

2020/2021 навчальний рік

1. Навчальний контент

Тема 1. Сутність, структурні елементи та декомпозиція міжнародної безпеки

Наукова та політична актуальність курсу «Безпекові аспекти міжнародних відносин». Предмет, методи та основні завдання курсу. Історичний вимір поняття «безпека». Базові та сучасні концепції міжнародної безпеки. Сутність понять «національна безпека», «регіональна безпека» та «міжнародна безпека». Сучасні загрози та виклики національній та міжнародній безпеці. Місце України в системі міжнародної та регіональної безпеки.

Тема 2. Глобальні трансформації і безпека розвитку політичних, економічних і соціальних систем

Характер і сутність сучасних глобальних трансформацій. Глобальні і регіональні зміни міжнародних відносин. Міжнародна політика як сфера зіткнення інтересів. Основні причини виникнення міжнародних конфліктів. Динаміка розгортання міжнародного конфлікту. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах. Поняття запобігання конфлікту, його основні форми. Переговори, медіація, арбітраж, рішення міжнародних судів (трибуналів). Роль ООН як міжнародного форуму в контексті організації та проведення миротворчих операцій.

Тема 3. Методологічні основи і системи забезпечення міжнародної безпеки

Система інформаційного забезпечення міжнародної безпеки. Система показників та індикаторів інформаційного забезпечення міжнародної безпеки. Методи та системи моніторингу основних складових міжнародної безпеки. Побудова системи індикаторів моніторингу міжнародної безпеки. Безпекові інститути і глобальне співробітництво у системі забезпечення міжнародної безпеки.

Тема 4. Соціально-демографічні виміри безпеки глобального розвитку

Глобальні трансформації та соціально-демографічні аспекти безпеки глобального розвитку. Глобальні соціально-демографічні ризики і загрози (некерована міграція, значна нерівність у доходах, продовольча криза, некерована урбанізація). Нова роль міжнародного соціального співробітництва. Соціальна й демографічна безпека держави: поняття, оцінка загроз та пріоритети досягнення. Реалізація Глобальних Цілей сталого розвитку ООН 2030 та посилення соціальної відповідальності в контексті національної соціально-демографічної безпеки.

Тема 5. Міжнародна продовольча безпека

Міжнародна продовольча безпека в контексті проблем і викликів світової економіки та структурних зрушень у світовому виробництві та споживанні. Світова проблема продовольчої безпеки та місце України в Глобальному індексі продовольчої безпеки. Римська декларація про світову продовольчу безпеку. Основні фактори, які впливають на продовольчу безпеку. Поняття

міжнародної продовольчої безпеки: політичний, економічний та соціальний аспекти. Критерії та індикатори оцінки міжнародної продовольчої безпеки. Реальні та потенційні загрози міжнародній продовольчій безпеці. Способи забезпечення світової продовольчої безпеки.

Тема 6. Міжнародна енергетична безпека

Міжнародна енергетична безпека в контексті структурних зрушень світової економіки та проблеми вичерпування глобальних енергетичних ресурсів. Поняття міжнародної енергетичної безпеки, критерії та індикатори її оцінки. Індекс ризику енергобезпеки. Показники енергобезпеки. Безпека газо- та нафто постачання в світі. Міжнародна атомна енергетика. Міжнародні організації з енергетичної безпеки. Зелена книга «Європейська стратегія щодо сталої, конкурентоздатної та безпечної енергетики».

Тема 7. Міжнародна технологічна та інформаційна безпека

Сутність та визначення поняття “інформаційна безпека”. Основні реальні та можливі (потенційні) загрози інформаційній безпеці України у різних сферах. Базисні індикатори інформаційної безпеки. Поняття та аналіз технологічних ризиків і загроз (шахрайство в ІТ-технологіях і «крадіжки» даних, кібератаки, критичний збій систем, значна цифрова дезінформація). Міжнародна технологічна безпека: суть та проблеми забезпечення. Роль сучасних інформаційних технологій у формуванні світової політики та інформаційної інфраструктури. Інформаційна пропаганда та контрпропаганда як складові міжнародної безпеки. Роль міжнародних агентств новин у глобальних інформаційних процесах.

Тема 8. Міжнародна екологічна безпека

Вплив глобальних трансформацій на розвиток системи міжнародної екологічної безпеки. Проблема «парникового ефекту». Глобальне потепління та екологічна безпека. Сутність та особливості екологічної безпеки. Система екологічної безпеки. Об'єкти та суб'єкти екологічної безпеки. Критерії екологічної безпеки. Принципи забезпечення екологічної безпеки. Екологічні ризики і загрози глобальному розвитку (критичний рівень забруднення і збільшення викидів парникових газів, важка адаптація до зміни клімату). Сутність екологічної конкурентоспроможності та екологічної репутації. Кіотський протокол: суть, мета, механізм функціонування, позитивні та негативні сторони.

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для самостійної роботи та поточного контролю знань, умінь та навичок здобувачів

Тема 1. Сутність, структурні елементи та декомпозиція міжнародної безпеки

Мета заняття: Ознайомити здобувачів із сутністю, структурними елементами та декомпозицією міжнародної безпеки

Кількість годин – 2

План заняття:

1. Наукова та політична актуальність курсу «Безпекові аспекти міжнародних відносин».
2. Предмет, методи та основні завдання курсу.
3. Історичний вибір поняття «безпека».
4. Базові та сучасні концепції міжнародної безпеки.
5. Сутність понять «національна безпека», «регіональна безпека» та «міжнародна безпека».
6. Сучасні загрози та виклики національній та міжнародній безпеці.
7. Місце України в системі міжнародної та регіональної безпеки.
8. Міжнародна безпека в сучасних умовах: нові підходи, загрози та виклики.
9. Ключові актори та механізми забезпечення міжнародної безпеки.
10. Місце України в системі міжнародної та регіональної безпеки.

Завдання: Ознайомитися з літературою з означених питань.

Література.

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
5. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, - К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
7. Г. Перепелиця. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. – К.: НІСД, 2014. – 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилюк. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.

Завдання для самостійної роботи.

- 1) написати есе на тему: «Місце України в системі міжнародної та регіональної

безпеки»;

2) проаналізувати нормативно-правову базу України щодо питань національної та міжнародної безпеки;

3) ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, розв'язати завдання за темою.

Тема 2. Глобальні трансформації і безпека розвитку політичних, економічних і соціальних систем

Мета заняття: сформувати у здобувачів уявлення про глобальні трансформації і розвиток політичних, економічних і соціальних систем

Кількість годин – 2

План заняття

1. Характер і сутність сучасних глобальних трансформацій.
2. Глобальні і регіональні зміни міжнародних відносин.
3. Міжнародна політика як сфера зіткнення інтересів.
4. Основні причини виникнення міжнародних конфліктів.
5. Динаміка розгортання міжнародного конфлікту.
6. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах.
7. Поняття запобігання конфлікту, його основні форми.
8. Переговори, медіація, арбітраж, рішення міжнародних судів (трибуналів).
9. Роль ООН як міжнародного форуму в контексті організації та проведення миротворчих операцій.

Завдання: Ознайомитися з літературою з означених питань.

Література.

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
5. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, - К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.

7. Г. Перепелиця. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. — К.: НІСД, 2014. — 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилук. — К. : НАДУ, 2013. — 56 с.

Завдання для самостійної роботи.

1. Самостійно знайти матеріали та підготувати аналітичну записку на тему: «Аналіз сучасного регіонального конфлікту (за вибором), використовуючи метод SWOT-аналізу.
2. Проаналізувати суть понять «міжнародні конфлікти» і «міжнародна безпека».

Тема 3. Методологічні основи і системи забезпечення міжнародної безпеки

Мета заняття: сформулювати у здобувачів навички та вміння застосовувати методологічні основи і системи забезпечення міжнародної безпеки

Кількість годин – 2

План заняття

1. Система інформаційного забезпечення міжнародної безпеки.
2. Система показників та індикаторів інформаційного забезпечення міжнародної безпеки.
3. Методи та системи моніторингу основних складових міжнародної безпеки.
4. Побудова системи індикаторів моніторингу міжнародної безпеки.
5. Безпекові інститути і глобальне співробітництво у системі забезпечення міжнародної безпеки.

Завдання: Ознайомитися з літературою з означених питань.

Література.

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
5. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, - К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.

6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
7. Г. Перепелиця. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. — К.: НІСД, 2014. — 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилюк. — К. : НАДУ, 2013. — 56 с.

Завдання для самостійної роботи.

Підготувати доповіді (у формі презентацій) на теми:

1. Механізм забезпечення міжнародної безпеки в рамках ООН: інституційна організація та функціональне призначення.
2. Міжнародна регулююча система СОТ та її роль у забезпеченні міжнародної економічної безпеки.
3. Особливості діяльності спеціалізованих органів з регулювання валютно-фінансових відносин (МВФ, Група СБ, БМР);
4. Особливості діяльності спеціалізованих органів з регулювання валютно-фінансових відносин міжнародної заборгованості (Лондонський клуб приватних кредиторів, Паризький клуб офіційних кредиторів)
5. Особливості діяльності спеціалізованих органів з регулювання валютно-фінансових відносин та забезпечення фінансової безпеки (ФАТФ, Базельський комітет банківського нагляду).
6. Організаційно-інституційне забезпечення регіональних систем безпеки (ОБСЄ, Рада Європи, регіональні банки розвитку, стабілізаційні фонди).

Тема 4. Соціально-демографічні виміри безпеки глобального розвитку

Мета заняття: ознайомити здобувачів із соціально-демографічними аспектами міжнародної безпеки

Кількість годин – 2

План заняття

1. Глобальні трансформації та соціально-демографічні аспекти безпеки глобального розвитку.
2. Глобальні соціально-демографічні ризики і загрози (некерована міграція, значна нерівність у доходах, продовольча криза, некерована урбанізація).
3. Нова роль міжнародного соціального співробітництва. Соціальна й демографічна безпека держави: поняття, оцінка загроз та пріоритети досягнення. Реалізація Глобальних
4. Цілей сталого розвитку ООН 2030 та посилення.

Також: 1) провести аналіз реферативних досліджень на тему: «Демографічна безпека держави: оцінка загроз та напрями її регулювання»; (державу обирає сам

здобувач за своїм вподобанням).

2) у групі проводиться обговорення національної доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна», щодо бачення орієнтирів досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті ООН зі сталого розвитку до 2030 року.

Завдання: Ознайомитися з літературою з означених питань.

Література.

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
5. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, - К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
7. Г. Перепелиця. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. – К.: НІСД, 2014. – 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилюк. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.

Завдання для самостійної роботи.

самостійно ознайомитись:

- 1) з методологією інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України;
- 2) з безпековими інститутами системи забезпечення міжнародної безпеки.

Підготувати презентацію на одну із тем:

1. Механізм забезпечення міжнародної безпеки в рамках ООН: інституційна організація та функціональне призначення.
2. Міжнародна регулююча система СОТ та її роль у забезпеченні міжнародної економічної безпеки.
3. Особливості діяльності спеціалізованих органів з регулювання валютно-фінансових відносин (МВФ, Група СБ, БМР);
4. Особливості діяльності спеціалізованих органів з регулювання валютно-фінансових відносин міжнародної заборгованості (Лондонський клуб приватних

кредиторів, Паризький клуб офіційних кредиторів)

5. Особливості діяльності спеціалізованих органів з регулювання валютно-фінансових відносин та забезпечення фінансової безпеки (ФАТФ, Базельський комітет банківського нагляду).

6. Організаційно-інституційне забезпечення регіональних систем безпеки (ОБСЄ, Рада Європи, регіональні банки розвитку, стабілізаційні фонди).

3) Ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення та доповіді за питаннями теми семінарського заняття, відповісти на запитання для контролю знань, розв'язати завдання за темою.

Тема 5. Міжнародна продовольча безпека

Мета заняття: ознайомити здобувачів зі впливом продовольчих проблем на міжнародну безпеку

Кількість годин – 2

План заняття

1. Міжнародна продовольча безпека в контексті проблем і викликів світової економіки та структурних зрушень у світовому виробництві та споживанні.
2. Світова проблема продовольчої безпеки та місце України в Глобальному індексі продовольчої безпеки.
3. Римська декларація про світову продовольчу безпеку.
4. Основні фактори, які впливають на продовольчу безпеку.
5. Поняття міжнародної продовольчої безпеки: політичний, економічний та соціальний аспекти.
6. Критерії та індикатори оцінки міжнародної продовольчої безпеки.
7. Реальні та потенційні загрози міжнародній продовольчій безпеці.
8. Способи забезпечення світової продовольчої безпеки.

Завдання: Ознайомитися з літературою з означених питань.

Література.

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
5. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, - К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.

6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
7. Г. Перепелиця. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. — К.: НІСД, 2014. — 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилюк. — К. : НАДУ, 2013. — 56 с.

Завдання для самостійної роботи.

- 1) ознайомитись з «Аналітичним дослідженням стану продовольчої безпеки в Україні у контексті запровадження адресної допомоги у продуктах харчування для малозабезпеченого населення» (Автор: С.В. Щербина).
Особливо звернути увагу на п. 3.1 «Симптоми проблемної ситуації у сфері продовольчого забезпечення та міжнародна співпраця щодо їх ідентифікації», п. 3.2. «Економічний аналіз стану продовольчого забезпечення населення України», проаналізувати висновки та пропозиції та на основі цього документу написати есе на тему: «Як підвищити рівень продовольчої безпеки України?» (сучасний стан та шляхи власного бачення вирішення проблеми);
- 2) проаналізувати Римську декларацію про світову продовольчу безпеку.

Тема 6. Міжнародна енергетична безпека

Мета заняття: ознайомити здобувачів із

Кількість годин – 2

План заняття

1. Міжнародна енергетична безпека в контексті структурних зрушень світової економіки та проблеми вичерпування глобальних енергетичних ресурсів.
2. Поняття міжнародної енергетичної безпеки, критерії та індикатори її оцінки.
3. Індекс ризику енергобезпеки.
4. Показники енергобезпеки.
5. Безпека газо- та нафто постачання в світі.
6. Міжнародна атомна енергетика.
7. Міжнародні організації з енергетичної безпеки.
8. Зелена книга «Європейська стратегія щодо сталої, конкурентоздатної та безпечної енергетики».

Ознайомитися з літературою з означених питань. Також провести обговорення в групі на основі аналізу Європейської стратегії тривалої, конкурентоспроможної та безпечної енергетики (Зелена Книга Комісії Європейських Співтовариств та «Енергетичної стратегії України на період до

2035 року «безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність».

Література

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
5. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, - К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
7. Г. Перепелиця. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. – К.: НІСД, 2014. – 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилюк. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.

Завдання для самостійної роботи.

Підготувати аналітичну записку на одну із тем:

- 1) «Енергобезпека однієї із держав світу» (за вибором здобувача).
- 2) Енергобезпека Африканського континенту.
- 3) Енергобезпека Азійського регіону.
- 4) Енергобезпека країн Північної та Південної Америки.
- 5) Енергобезпека Австралії.
- 6) Аналіз енергетичних проблем Китаю та США в контексті міжнародної та регіональної енергетичної безпеки.

Тема 7. Міжнародна технологічна та інформаційна безпека

Мета заняття: ознайомити здобувачів із міжнародною технологічною та інформаційною безпекою

Кількість годин – 2

План заняття

1. Сутність та визначення поняття “інформаційна безпека”.

2. Основні реальні та можливі (потенційні) загрози інформаційній безпеці України у різних сферах.
3. Базисні індикатори інформаційної безпеки.
4. Поняття та аналіз технологічних ризиків і загроз (шахрайство в ІТ-технологіях і «крадіжки» даних, кібератаки, критичний збій систем, значна цифрова дезінформація).
5. Міжнародна технологічна безпека: суть та проблеми забезпечення.
6. Роль сучасних інформаційних технологій у формуванні світової політики та інформаційної інфраструктури.
7. Інформаційна пропаганда та контрпропаганда як складові міжнародної безпеки.
8. Роль міжнародних агентств новин у глобальних інформаційних процесах.

Література

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
5. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, - К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
7. Г. Перепелиця. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. – К.: НІСД, 2014. – 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилюк. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.

Завдання для самостійної роботи.

Завдання на вибір здобувача (обрати один із запропонованих варіантів):

- 1) написати аналітичну записку щодо методів пропаганди та контрпропаганди на прикладі _____ (здобувач самостійно обирає країну).
- 2) написати есе на тему «Аналіз захисту від технологічних ризиків і загроз на державному рівні». Дослідження провести на основі аналізу однієї із держав світу (за вибором здобувача) та розглянути, як здійснюється захист від технологічних ризиків і загроз на державному рівні (шахрайство в ІТ-технологіях і «крадіжки»

даних, кібератаки, критичний збій систем, значна цифрова дезінформація).

Тема 8. Міжнародна екологічна безпека

Мета заняття: ознайомити здобувачів із міжнародною екологічною безпекою

Кількість годин – 2

План заняття

1. Вплив глобальних трансформацій на розвиток системи міжнародної екологічної безпеки.
2. Проблема «парникового ефекту».
3. Глобальне потепління та екологічна безпека.
4. Сутність та особливості екологічної безпеки.
5. Система екологічної безпеки. Об'єкти та суб'єкти екологічної безпеки.
6. Критерії екологічної безпеки.
7. Принципи забезпечення екологічної безпеки.
8. Екологічні ризики і загрози глобальному розвитку (критичний рівень забруднення і збільшення викидів парникових газів, важка адаптація до зміни клімату).
9. Сутність екологічної конкурентоспроможності та екологічної репутації.
10. Кіотський протокол: суть, мета, механізм функціонування, позитивні та негативні сторони.

Література

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
5. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, - К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
7. Перепелиця Г. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. – К.: НІСД, 2014. – 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки

управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилюк. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.

Завдання для самостійної роботи.

1) Написати аналітичну записку на тему: «Екологічна безпека однієї із країн світу (за вибором здобувача);

2) провести роботу з текстом:

1. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату. Знати його суть, мету та механізм функціонування, позитивні та негативні сторони (Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text)

2. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text

4. Методи контролю

Поточний контроль: – 60 балів;

підсумковий семестровий контроль (залік) – 40 балів.

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий види контролю. Також передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

***Поточний контроль** (засвоєння окремих тем) на практичних заняттях проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю, а також у формі виступів здобувачів із доповідями при обговоренні навчальних питань, захисту презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), обговорення ситуаційних завдань, кейсів, оглядових записок, есе тощо.*

При вивченні кожної теми проводиться **поточний контроль** у формі усного опитування та виступів здобувачів із заздалегідь визначених питань.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекційне заняттях та практичних заняттях, що включає здатність здобувача засвоїти категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем.

За виступ на практичному занятті можна отримати від 0,5 б. (доповнення або уточнення після виступу іншого здобувача) до 2,5 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д.) балів.

Сума балів за виконання завдань на практичному занятті складає:

Тема 1-8 – до 2,5 балів: (доповнення або уточнення після виступу іншого здобувача – 0,5 балів; захист презентацій, обговорення есе, аналітичних записок

– 2 бали.

Поточний контроль самостійної роботи здобувачів проводиться у формі підготовки відповідей за навчальними питаннями теми, підготовки доповідей, презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), підготовки есе, оглядових записок, виконання ситуаційних завдань, аналізу кейсів.

Сума балів за виконання завдань для самостійної роботи здобувачів складає:

Тема 1-8 – до 2,5 балів: підготовка відповідей за навчальними питаннями теми – 0,5 балів; підготовка презентацій доповіді – 2 бали.

Також здійснюється проміжний тестовий контроль – 1 бал x 20 питань = 20 балів.

Загальна сума балів за виконання завдань для самостійної роботи, роботу на практичних заняттях та виконання проміжного тестового контролю може сягати 60 балів.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку у формі письмової відповіді на питання або комп'ютерного тестування, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією програмою.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення **заліку**. Загальна кількість балів за успішне виконання завдань **залікової роботи** – 40. Час виконання – до 60 хвилин. Заліковий білет складається з двох теоретичних питань. Перше і друге питання оцінюються по 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 60 хвилин.

Вміст залікового білета й оцінювання відповідей на заліку:

2 теоретичних питання, кожне з яких оцінюється в 20 балів.

За бажанням (та за згодою викладача) здобувач має можливість обрати тестову форму завдання (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь).

У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку («0» балів).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти залік у **такій самій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «**Безпекові аспекти міжнародних відносин**» <https://dist.karazin.ua/moodle>.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, а також балів, отриманих за результатами семестрового контролю. Максимальна сума балів складає 100 балів.

Розрахункова шкала для оцінювання роботи поточного контролю знань здобувачів:

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-5	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
3	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
2	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
1	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, відсутність знань. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання заліку кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи практичному занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Оцінювання знань та умінь здобувачів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількість балів	Критерії оцінювання
33-40	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
25-32	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
17-24	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
9-16	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-8	Здобувач не в змозі дати повну відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Схема нарахування балів для підсумкового семестрового контролю при проведенні залікової роботи:

Поточний контроль, самостійна робота								Залік	Сума		
										Проміжний тестовий контроль	Разом
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	20	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5				

T1, T2 ... – теми розділів

Поточний контроль – 60 балів, з них:
4 есе x 4 бали = 16 балів;
3 аналітичних записки x 4 бали = 12 балів;
1 презентація x 4 бали = 4 бали;
відповіді на практичних заняттях = 1 бал x 8 = 8 балів
Проміжний тестовий контроль – 20 балів.

Підсумковий контроль (залік) – 40 балів.

Сума балів за виконання завдань для самостійної роботи здобувачів складає:
Тема 1-8 – до 2,5 балів: підготовка відповідей за навчальними питаннями теми – 0,5 балів; підготовка презентацій доповіді – 2 бали.
Також здійснюється проміжний тестовий контроль – 1 бал x 20 питань =20 балів.
Загальна сума балів за виконання завдань для самостійної роботи, роботу на практичних заняттях та виконання проміжного тестового контролю може сягати 60 балів.

Набрана кількість рейтингових балів є основою для оцінки за національною шкалою. Шкала оцінювання наведена нижче.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

5. Методичні рекомендації з дисципліни «Безпекові аспекти міжнародних відносин»» щодо проведення підсумкового контролю (заліку)

Залік складається з 40 тестових питань.

За кожну правильно надану відповідь нараховується 1 бал.

Час на виконання – 1 година.

Всі питання комп'ютерна програма автоматично, випадковим чином обере кожному здобувачу окремо, тому номери питань у тестах у кожного будуть різні.

Теми дисципліни та кількість питань

№ теми	Кількість питань
Тема 1. Сутність, структурні елементи та декомпозиція міжнародної безпеки.	10 питань
Тема 2. Глобальні трансформації і безпека розвитку політичних, економічних і соціальних систем.	7 питань
Тема 3 Методологічні основи і системи забезпечення міжнародної безпеки.	7 питань
Тема 4 Соціально-демографічні виміри безпеки глобального розвитку.	7 питань
Тема 5 Міжнародна продовольча безпека.	7 питань
Тема 6 Міжнародна продовольча безпека.	7 питань
Тема 7 Міжнародна технологічна та інформаційна безпека.	7 питань
Тема 8 Міжнародна екологічна безпека.	8 питань
	Разом 60

Приклад залікового білету та оцінювання відповідей на заліку:

1. Система показників та індикаторів інформаційного забезпечення міжнародної безпеки. – 15 балів.
2. Екологічна безпека однієї із країн світу (за вибором здобувача) – 15 балів.

Приклад тестового питання до заліку:

1. Визначте, як називається індекс, який ураховує 12 політичних, соціальних та економічних показників, які ілюструють рівень внутрішньої та зовнішньої

1. Індекс сприйняття корупції;
2. глобальний індекс;
3. індекс неуспішності країн;
4. Індекс політичного ризику.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Навчальна дисципліна: «Безпекові аспекти міжнародних відносин»

1. Сучасні загрози та виклики національній та міжнародній безпеці. (20 балів)
2. Основні фактори, які впливають на продовольчу безпеку. (20 балів)

протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Л.В. Новікова
підпис

Екзаменатор _____ Є.М. Солових
підпис

6. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle (<http://dist.karazin.ua/moodle/course>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти залік **в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Безпекові аспекти міжнародних відносин».

7. Рекомендована література

8. Основна література

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук ; за заг.ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.
4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.
5. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, - К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.

6. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
7. Г. Перепелиця. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 41- 42.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. — К.: НІСД, 2014. — 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник ; уклад. В. М. Гаврилюк. — К. : НАДУ, 2013. — 56 с.
10. Global Peace Index 2018: Measuring peace in a complex world / The Institute for Economics and Peace. — Sydney. — June, 2018 URL://visionofhumanity.org/reports (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)

9. Допоміжна література

1. Воєнна доктрина України від 24.09.2015. — URL: [//zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015/page](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015/page) (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)
2. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 7 серпня 2015 р. — URL: [//zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15) (дата звернення: 13. 07. 2020 р.)
3. Коломієць О.В. Особливості німецької моделі національної безпеки // Сучасні соціально-гуманітарні дискурси: Матеріали V Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (м. Дніпропетровськ, 21 березня 2015 р.): у 5-х частинах. — Д. : ТОВ «Інновація», 2015. - Ч. 1. - С. 180-182.
4. Коломієць О.В. Особливості системи міжнародної безпеки в умовах глобалізації. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук спеціальність 23.00.04 - політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку, Одеса — 2015.
5. Перепелиця Г. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична

енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). – К.: Парламентське видавництво, 2011. – С. 41- 42.

6. Про Доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України від 08.07.09 р. № 514/2009 // Офіційний вісник Президента України. – 2009. – № 20. – С. 18. – Ст. 677. 3.

7. Рудько С.О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини [Текст]: підруч. з курсу / Рудько Сергій Олексійович. – Острог: Вид-во Нац. ун-ту "Остроз. акад.", 2015. – 297 с. 27.

8. Седляр Ю.О., Стадніченко О.І. Зовнішньополітичний аналіз: предметне поле дослідження та етапи становлення / Ю.О. Седляр, О.І. Стадніченко // POLITICUS: науковий журнал. – 2016. - №1. – С. 228-231.

9. Семенченко А.І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України: монографія / А.І. Семенченко. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. – 429 с.

10. Сурмин Ю.П., Бидзюра И.П. Аналитическая деятельность: теория, методы, инструменты: учеб. для студ. высш. учеб. завед. – К.: «Освита України» 2015. – 494 с.

11. Указ Президента України «Про Стратегію національної безпеки України» від 6.05.2015. – URL://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015 (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)

12. Фурашев В. Питання законодавчого визначення понятійно-категоріального апарату у сфері інформаційної безпеки / В. Фурашев // Інформація і право. – № 1(4)/2012. – С. 46-55.

13. Фурашев В. Сутність та визначення понять “інформаційна безпека” і “безпека інформації” / В. Фурашев // Правова інформатика. – № 2(34)/2012. – С. 51-59.

14. Шмелева О.Ю. Методология и методы политических исследований: Учебно-методическое пособие. – Н. Новгород, 2018. – 57 с.

15. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. –

2007. – № 6. – С. 7–12.

16. Leguska A. V4 – Ukrainian cooperation within the European security // Ukraine, Central Europe and the Future of European security. – Bratislava, 2015. – P. 68-87.

17. EU Council conclusions on Common Security and Defence Policy, 19-20 December 2013 – URL://www.euun.europa.eu/articles/en/article_14417_en.htm (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)

10. Інформаційні ресурси

1. «Аналітичне дослідження стану продовольчої безпеки в Україні у контексті запровадження адресної допомоги у продуктах харчування для малозабезпеченого населення» Автор: С.В. Щербина; режим доступу: URL: //www.auc.org.ua/media/publications/743/files/PolicyResearch_2018_12_17_10_21_51_429866.pdf (дата звернення: 14.07.2020 р.)

2. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 40, ст. 527) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст. 816 № 35-VIII від 23.12.2014, ВВР, 2015, № 4, ст. 13 № 2091-VIII від 08.06.2017 відносно національного інтересу України.

3. Ігнатуша І.М. Деякі теоретичні аспекти політичного прогнозування розвитку цивілізацій у XXI ст. // Наукові праці МАУП. – 2011. – Вип. 3(30). – С. 68-74. – URL://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npmaup/2011_3/pdf_files/68-74.pdf (дата звернення: 14.07.2020 р.)

4. Європейська стратегія тривалої, конкурентоспроможної та безпечної енергетики (Зелена Книга Комісії Європейських Співтовариств. – URL: //zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_713#Text (дата звернення: 16.07.2020 р.)

5. «Енергетична стратегія України на період до 2035 року «безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» – URL://menr.gov.ua/files/images/news_2020/21012 (дата звернення: 19.07.2020 р.)

6. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй

про зміну клімату – URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text) (дата звернення: 14.07.2020 р.)

7. Конституція України // Законодавство: URL: [//zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр) мир, стабільність і легитимність, 1990-2025/2050 (дата звернення: 16.07.2020 р.)

8. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире Валлерстайн Иммануэль України. - URL:[//fil.wikireading.ru/35873](http://fil.wikireading.ru/35873) (дата звернення: 15.07.2020 р.)

9. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату: URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text) (дата звернення: 12.07.2020 р.)

10. «Римська декларація про світову продовольчу безпеку». – URL: http://www.fao.org/fileadmin/templates/wsfs/Summit/Docs/Declaration/WSFS09_Draft_Declaration.pdf (дата звернення: 13.07.2020 р.)

11. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – URL: www.biblvernad.org.ua (дата звернення: 12.07.2020 р.).

12. Офіційний сайт Національного Комітету статистики України – URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 16.07.2020 р.)

13. Центр гуманітарних технологій – URL: www.gtmarket.ru.

14. EU Council conclusions on Common Security and Defence Policy, 19-20 December 2013 – URL:[//www.euun.europa.eu/articles/en/article_14417_en.htm](http://www.euun.europa.eu/articles/en/article_14417_en.htm) (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)

15. Freedom House URL:[//freedomhouse.org](http://freedomhouse.org), www.freedomhouse.org.ua.

16. Transparency International URL:[//www.transparency.org/](http://www.transparency.org/)

17. Amnesty International URL:[//www.amnesty.org/](http://www.amnesty.org/), amnesty.org.ua/

18. GreenPeace www.greenpeace.org.

11. Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (практичні), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборonoю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти залік **в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Безпекові аспекти міжнародних відносин».

12. Перелік питань до заліку

Заліковий білет містить 40 тестових завдань.

Питання для підготовки:

1. Історичний вимір поняття «безпека».
2. Базові та сучасні концепції міжнародної безпеки.
3. Сутність понять «національна безпека», «регіональна безпека» та «міжнародна безпека».
4. Сучасні загрози та виклики національній та міжнародній безпеці.
5. Місце України в системі міжнародної та регіональної безпеки.
6. Характер і сутність сучасних глобальних трансформацій.
7. Глобальні і регіональні зміни міжнародних відносин.
8. Міжнародна політика як сфера зіткнення інтересів.
9. Основні причини виникнення міжнародних конфліктів.
10. Динаміка розгортання міжнародного конфлікту
11. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах.
12. Поняття запобігання конфлікту, його основні форми.

13. Переговори, медіація, арбітраж, рішення міжнародних судів (трибуналів).
14. Роль ООН як міжнародного форуму в контексті організації та проведення миротворчих операцій.
15. Система інформаційного забезпечення міжнародної безпеки.
16. Система показників та індикаторів інформаційного забезпечення міжнародної безпеки.
17. Методи та системи моніторингу основних складових міжнародної безпеки.
18. Побудова системи індикаторів моніторингу міжнародної безпеки.
19. Безпекові інститути і глобальне співробітництво у системі забезпечення міжнародної безпеки.
20. Глобальні трансформації та соціально-демографічні аспекти безпеки глобального розвитку.
21. Глобальні соціально-демографічні ризики і загрози (некерована міграція, значна нерівність у доходах, продовольча криза, некерована урбанізація).
22. Нова роль міжнародного соціального співробітництва.
23. Соціальна й демографічна безпека держави: поняття, оцінка загроз та пріоритети досягнення.
24. Реалізація Глобальних Цілей сталого розвитку ООН 2030 та посилення соціальної відповідальності в контексті національної соціально-демографічної безпеки.
25. Міжнародна продовольча безпека в контексті проблем і викликів світової економіки та структурних зрушень у світовому виробництві та споживанні.
26. Світова проблема продовольчої безпеки та місце України в Глобальному індексі продовольчої безпеки.
27. Римська декларація про світову продовольчу безпеку.
28. Основні фактори, які впливають на продовольчу безпеку.
29. Поняття міжнародної продовольчої безпеки: політичний, економічний та соціальний аспекти.
30. Критерії та індикатори оцінки міжнародної продовольчої безпеки.
31. Міжнародна енергетична безпека в контексті структурних зрушень світової економіки та проблеми вичерпування глобальних енергетичних ресурсів.

- 32.Поняття міжнародної енергетичної безпеки, критерії та індикатори її оцінки.
- 33.Індекс ризику енергобезпеки. Показники енергобезпеки.
- 34.Міжнародні організації з енергетичної безпеки.
- 35.Основні реальні та можливі (потенційні) загрози інформаційній безпеці України у різних сферах.
- 36.Базисні індикатори інформаційної безпеки.
- 37.Поняття та аналіз технологічних ризиків і загроз (шахрайство в ІТ-технологіях і «крадіжки» даних, кібератаки, критичний збій систем, значна цифрова дезінформація).
- 38.Вплив глобальних трансформацій на розвиток системи міжнародної екологічної безпеки.
- 39.Глобальне потепління та екологічна безпека.
- 40.Критерії екологічної безпеки.